

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

Ўзбекистон Республикаси Олий ва
ўрта махсус таълим вазирлигининг
2012 йил 26 декабрдаги
507 - сонли буйруғи билан
тасдиқланган.

КОММУНАЛ ХЎЖАЛИГИ

олий таълим муассасалари таълим йўналишлари ва мутахассисликлари
умумкасбий ва махсус фанлари педагоглари учун малака ошириш
йўналишининг ўқув дастури

(Сервис, Шаҳар қурилиши ва хўжалиги, Мухандислик коммуникациялари
мутахассисликлари учун)

Тошкент – 2012

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИ ПЕДАГОГ ВА РАЎБАР КАДРЛАРИНИ ҚАЙТА
ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШНИ ТАШКИЛ
ЭТИШ БОШ ИЛМИЙ - МЕТОДИК МАРКАЗИ

Тошкент архитектура қурилиш институти ҳузуридаги педагог кадрларини қайта
тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази

Малака ошириш ўқув дастури Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари
бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашининг
2012 йил 25 декабрдаги 4 -сонли баёни билан маъқулланган.

Тузувчилар: п.ф.д., проф. Н.А.Муслимов- ТДПУ ҳузуридаги
тармоқ маркази директори;
п.ф.н. Ф.Т.Эсанбобоев- УзМУ ҳузуридаги минақавий
маркази директори;
т.ф.н., доц. А. Хотамов- ТАҚИ “Шаҳар қурилиши ва
хўжалиги” кафедраси мудири.

Тақризчилар: т.ф.д., проф. Е.В. Щипачева - ТТЙМИ “Бинолар ва
саноат иншоотлари қурилиши” кафедраси мудири.
т.ф.н., доц. С.Т.Қосимова –ТАҚИ “Шаҳар
қурилиши ва хўжалиги” кафедраси доценти

Ўқув дастурлари Тошкент архитектура-қурилиш институти Илмий
кенгашида тавсия қилинган (2012 йил 29 ноябрдаги 3- сонли баённома).

Кириш

Педагог кадрларни малакасини ошириш Ўзбекистон Республикаси "Таълим тўғрисида"ги Қонуни, Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг таркибий қисми ҳисобланади. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16-февралдаги "Педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва уларни малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида"ги 25-сонли Қарори, "Педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ҳақида Низом" талаблари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 20 майдаги "Олий таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва юқори малакали мутахассислар тайёрлаш сифатини тубдан яхшилиш чора-тадбирлари тўғрисидаги" ПҚ-1533-сон қарори, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 26 сентябрдаги "Олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги 278-сонли қарори республикамизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг устувор йўналишлари ва таълим-тарбия соҳасида амалга оширилаётган ислохатлар, таълим муассасаларининг эҳтиёжларидан ҳамда замонавий педагогик ва ахборот технологияларини таълим жараёнига татбиқ этиш бўйича ютуқлар таълим дастурида ўз ифодасини топган.

Малака оширган тингловчилар педагог мутахассисларга қўйиладиган давлат талабларини, замонавий инновацион таълим технологиялари ва уларнинг турларини билиши, талаба шахси ва унинг хусусиятини ҳисобга олган ҳолда таълимда индивидуаллик ва дифференциал ёндашувга эришуви ва мазкур таълим тизимида муаммоли таълим, ҳамкорлик технологияси ва таълимнинг интерфаол усулларини амалда қўллаш олиши, ахборот-коммуникация технологияларидан таълим-тарбия жараёнида самарали фойдалана олиш кўникмаларига эга бўлишлари керак.

Умумий тайёргарлик модули:

- Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарларида жамият ривожини ва таълим-тарбия масалалари;
- Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этиш ва бошқаришнинг меъёрий-ҳуқуқий асослари;
- Таълим сифати менежменти.

Умумқасбий тайёргарлик модули:

- Олий таълим педагогикаси ва психологияси;
- Электрон педагогика асослари;
- Таълим технологиялари ва педагогик маҳорат;
- Амалий хорижий тил.

Умуммутахассислик бўйича тайёргарлик модули:

- Намунавий уй-жой лойиҳаларида коммунал сервисни ташкил этиш;
- Бино ва иншоотларнинг техник эксплуатацияси масалалари;
- Коммунал хўжалиги соҳасидаги инновациялар.

Мутахассислик бўйича тайёргарлик модули:

- Уй-жой фондларини таъмирлашда биноларнинг энергия самарадорлигини ошириш масалалари;
- Уй-жой ва коммунал хўжалигининг долзарб муаммолари.

Танлов фанлари модули.

Курснинг мақсади ва вазифалари

Олий таълим муассасалари Коммунал хўжалиги (Сервис, Шаҳар қурилиши ва хўжалиги, Мухандислик коммуникациялари) таълим йўналишлари ва мутахассисликлари умумкасбий ва махсус фанлардан дарс берувчи педагоглар малакасини ошириш курсининг мақсади – педагогик фаолиятга назарий ва касбий тайёргарликни таъминлаш ва янгилаш, касбий компетентликни ривожлантириш асосида таълим-тарбия жараёнларини самарали ташкил этиш ва бошқариш бўйича билим, кўникма ва малакаларни такомиллаштиришга қаратилган.

Олий таълим муассасалари Коммунал хўжалиги (Сервис, Шаҳар қурилиши ва хўжалиги, Мухандислик коммуникациялари) таълим йўналишлари ва мутахассисликлари умумкасбий ва махсус фанлардан дарс берувчи педагоглар малакасини ошириш курсининг вазифаси – педагогик кадрлар тайёргарлигига қўйиладиган талаблар, таълим ва тарбия ҳақидаги ҳужжатлар, педагогика ва психологиянинг долзарб муаммолари ва замонавий концепциялари, амалий хорижий тил, хорижий таълим тажрибаси, педагогнинг шахсий ва касбий ахборот майдонини лойиҳалаш, педагог кадрларнинг малакасини ошириш сифатини баҳолаш ишлари мазмунини ўрганишга йўналтиришдан иборат.

Курс якунида тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакаларга қўйиладиган талаблар

Тингловчи:

- Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, таълим соҳасида давлат сиёсати ва бошқа қонунчилик ҳамда ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатларни;
- “Таълим тўғрисида”ги қонун, Кадрлар тайёрлаш миллий дастури ва бошқа қонун ҳужжатларининг қабул қилиниши, моҳияти ва аҳамиятини;
- мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясини;
- таълим тизимини ривожлантиришнинг устувор йўналишларини;

- педагогик жараёнлар конуниятлари ва шахсни ўқитиш, тарбиялаш, ривожлантиришнинг замонавий назарияси ва технологияларини;
- таълим соҳасидаги инновацияларни;
- жамиятни ва таълимни ахборотлаштириш технологияларини;
- педагогика ва психологиянинг сўнгги ютуқларини;
- хорижий тиллардан бирини тушуниш ва сўзлаша олиш;
- намунавий уй-жой лойиҳаларида коммунал сервисни ташкил этиш;
- бино ва иншоотларнинг техник эксплуатацияси масалалари;
- коммунал хўжалиги соҳасидаги инновациялар.
- уй-жой фондларини таъмирлашда биноларнинг энергия самарадорлигини ошириш масалалари;
- уй-жой ва коммунал хўжалигининг долзарб муаммоларини билиши.

Тингловчи:

- таълим-тарбия жараёнлари мақсадига эришишда муассасанинг фаолиятини таъминлаш;
- таълим-тарбия жараёнларини ривожлантиришга қаратилган инновацияларни ишлаб чиқиш ва жорий этиш;
- қабул қилинган қарорларнинг натижасини баҳолаш ва башоратлаш;
- таълим сифатини назорат қила олиш;
- ўқув-методик ҳужжатларни ярата олиш;
- таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланиш;
- педагогик фаолиятга инновацияларни татбиқ этишнинг самарали шаклларини;
- замонавий педагогик технологияларни таълим жараёнига татбиқ этишни;
- виртуал лаборатория ишларини яратиш ва қўллаш;
- хорижий тилдаги манбалардан педагогик фаолиятда фойдалана олиш;
- электрон ўқув материалларини яратиш технологияларини билиши ҳамда улардан таълим жараёнида фойдаланиш;
- педагогларда касбий компетентликни такомиллаштириш жараёнида ўз-ўзини ривожлантиришга бўлган онгли эҳтиёжни шакллантириш;
- шахсий педагогик ва методологик маданиятни ривожлантириш;
- таълим жараёнини ташкил этиш ва бошқариш;
- биноларни текшириш бўйича ишларни ўтказиш ва лойиҳалаш соҳасида бино ва иншоотларнинг меёрий эксплуатация узайтириш бўйича тадбирларни амалга ошириш;
- коммунал хўжалигида инновацион фаолиятни ташкил этиш; чет эл тажрибаларидан, ҳамда ривожланган давлатлари олимлари ва менежерлар томонидан яратилган назарияларни эгаллаш;
- илм фан тараққиёти асосида уй-жой коммунал хўжалигида хўжалик муносабатларни йўлга қўйиш;
- коммунал хўжалиги соҳасидаги инновацияларни илмий-тадқиқот ва ўқув жараёнига тадбиқ этиш;

- Ўзбекистон Республикасидаги меъёрий ҳужжатлар тизимидаги ўзгаришларни амалайётга татбиқ эта олиш **кўникмаларига** эга бўлиши лозим.

Тингловчи:

- педагогик мониторинг олиб бориш;
- психологик-педагогик диагностиканинг замонавий методларидан фойдаланиш;
- мутахассислик фанларидан инновацион ўқув машғулотларини лойиҳалаш, амалга ошириш, баҳолаш, такомиллаштириш;
- мутахассислик фанларини ўқитишнинг дидактик таъминотини яратиш;
- коммуникатив вазифаларни ҳал этиш технологиялари, касбий мулоқот усулларидан фойдаланиш, ҳамкорлик ишларини олиб бориш;
- ўз мутахассислиги бўйича хорижий адабиётларни ўқиш ва она тилига таржима қила олиш;
- эксплуатация қилинаётган бино ва иншоотлар конструкцияларининг сифати ва ҳолатини баҳолаш;
- қурилиш ва лойиҳалаш ташкилотларининг илғор инновацияларини қўллаган ҳолда ўқув жараёнини такомиллаштириш **малакаларига** эга бўлиши зарур.

Курсни ўқитишда замонавий ахборот ва педагогик технологиялар

Модуллارни ўқитишда дарслик, ўқув қўлланмалар, маъруза матнларининг электрон версияларидан, электрон плакатлар ва бошқа электрон ресурслардан фойдаланилади. Машғулотлар семинар-тренинг шаклида олиб борилади ва кичик гуруҳларда ишлаш каби интерфаол методлардан фойдаланган ҳолда амалга оширилади.

Малака ошириш жараёни 144 соатни ташкил этади. Ўқув юкмаси ҳафтасига 36 соат этиб белгиланган. Ўқув курсини тугаллаган тингловчиларга Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16 февралдаги 25-сон қарори билан тасдиқланган давлат намунасидаги малака оширганлиги ҳақидаги сертификат берилади.

Коммунал хўжалиги (Сервис, Шаҳар қурилиши ва хўжалиги, Мухандислик коммуникациялари) малака ошириш курсининг ўқув модуллари ва уларнинг таркиби мазмуни

I. Умумий тайёргарлик модули

1.1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарларида жамият ривожини ва таълим–тарбия масалалари.

И.Каримов асарларида жамият тараққиёти тўғрисида янги назарий концептуал ёндошувнинг илмий асослари. Ўзбекистон ижтимоий ҳаётини сиёсий институтлар, мафкуралар ва фикрлар хилма-хиллигига асосланиши. Жамият

ривожланиш босқичлари. Мустақиллик ва ўтиш даврининг зарурияти. Тараққиётнинг “Ўзбек модели”нинг ишлаб чиқилиши, асосий принциплари. Жамият тараққиётини демократлаштириш ва модернизация қилиш. Эришилган ютуқлар ва унинг истиқболлари.

Демократик жамият куришда ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамияти унинг муҳим шарти эканлиги. Мамлакатда демократик ислохотларни чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясининг ишлаб чиқилиши, унинг асосий йўналишлари. Фуқаролик жамиятини ривожлантиришга қаратилган янги қонунлар ва ўзгаришларнинг аҳамияти.

Глобаллашув ва таълим-тарбия тизимидаги замонавий талаблар. Ахборот коммуникация тизими, замонавий педагогик технологиядан фойдаланиш ва унинг афзалликлари. Таълим-тарбиянинг миллий-маънавий негизлари, умумдемократик принципларга асосланиш, миллий ғоя негизларидан таълим-тарбияда фойдаланиш.

1.2. Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этиш ва бошқаришнинг меъёрий-ҳуқуқий асослари.

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонуни, “Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури”, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва фармойишлари, Вазирлар Маҳкамасининг Қарорлари.

Давлат таълим стандартлари, классификатор, ўқув режалар, фан дастурлари, Олий таълим вазирлигининг низомлари, буйруқлари, йўриқномалар ва бошқа меъёрий ҳужжатларнинг мазмуни ва моҳияти.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ваколатлари, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг ваколатлари, маҳаллий давлат органларининг ваколатлари, Олий таълим муассасаларининг ваколатлари.

1.3. Таълим сифати менежменти.

Умумий сифат менежменти тушунчаси, унсурлари, асосий ғояси ва тамойиллари. Таълим сифати тушунчаси, тавсифлари, бошқариш функциялари ва босқичлари. Таълим сифатини юксалтириш воситалари.

Олий таълим тизимининг сифатига таъсир этувчи омиллар. Ўқув жараёни сифати. Профессор-ўқитувчиларнинг педагогик маҳорати ва илмий салоҳияти. Олий таълим муассасасининг моддий-техник таъминоти сифати. Олий таълим муассасасининг сифат сиёсати. Таълим маркетинги хизматлари сифати. Битирувчиларнинг сифати.

Олий таълим сифатини баҳолашнинг асосий йўналишлари. ОТМларнинг рейтинги. Ўқитувчи илмий фаолиятининг сифатини баҳолаш мезонлари. Ўқитувчининг маънавий-ахлоқий фаолиятини баҳолаш мезонлари. Мутахассислик фанлари бўйича ўқитувчининг услубий рейтинг баҳосини аниқлаш тартиби. Таълим жараёнини баҳолаш усуллари ва технологияси. АРМ ва кутубхона хизматини баҳолаш. Талабанинг «лавозим имконияти»ни баҳолаш услубиёти. Битирувчи талабаларнинг лавозим имконияти бўйича сифат

тоифалари ва белгилари. Факультет ва кафедралар даражасида сифат менежменти.

II. Умумқасбий тайёргарлик модули

2.1. Олий таълим педагогикаси ва психологияси.

Олий таълим педагогикаси ва психологияси фанининг долзарб муаммолари. Таълим жараёни ягона тизим сифатида. Таълим парадигмалари. Педагогик тадқиқот методлари. Олий таълимни модернизациялаш ва оптималлаштириш. Таълим жараёнининг психологик ўзига хослиги. Ўқув мотивацияси ва таълим самарадорлиги. Шахс психологияси ва шахсга йўналтирилган таълим. Педагогик коммуникацияда психологик компетентлик.

2.2. Электрон педагогика асослари.

Ахборот – коммуникация технологиялари ҳақида тушунча, ахборот – коммуникация технологиялари воситалари. Янги ахборот технологиялари, ахборот тизимини бошқариш, ахборот тизимининг функционал ташкил этувчилари. Маълумотларни марказлашган ҳолда қайта ишлаш. Маълумотларни узатиш тизимлари ва уларнинг характеристикаси. Замонавий коммуникацион технологиялар. Таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологиялар, интерактив технологиялардан фойдаланиш.

Ўқув мақсадли электрон воситаларни яратиш ва уларнинг сифатини баҳолаш, ўқув-тарбия жараёнининг ахборот-методик таъминотини ва ўқув муассасаси ташкилий бошқарув тизимини автоматлаштириш ва унинг истикболлари, электрон ўқув материаллар базасининг тузилмаси ва таркиби, таълимий ИНТЕРНЕТ ресурслари ва улардан ўқув жараёнида фойдаланиш.

Педагогик дастурий воситаларнинг умумий таърифи. Электрон ўқув материаллари ва уларнинг турлари. Замонавий дастурлаш тиллари асосида электрон ўқув материалларини яратиш.

Аудиовизуал ахборот: табиати, манбалари, ўзгартирувчилар, ташувчилари. Ўқитишнинг аудиовизуал технологиялари: теле ва видеоконференциялар ва уларни ташкил этиш, аудио, видео ва компьютерли ўқув қўлланмалари, аудио, видео ва компьютерли материалларнинг банки, аудио, видео ва компьютерли ўқув қўлланмаларини яратишнинг дидактик принциплари. Ўқитишнинг интерфаол технологиялари.

2.3. Таълим технологиялари ва педагогик маҳорат.

Таълим технологиялари ва педагогик маҳоратнинг назарий асослари. Таълим технологияси ва шахсга йўналтирилган таълим турлари. Замонавий таълим (модулли, муаммоли, интерфаол, ҳамкорликда ишлаш, индивидуал, информацион) технологиялари. Олий таълим муассасаларида аудитория ва аудиториядан ташқари таълимни ташкил этиш. Педагогик мулоқот маданияти ва психологияси. Педагогнинг коммуникатив ва креатив қобилиятлари. Қасбий компетентлик. Педагогик назокат ва одоб-ахлоқ. Педагогик техника. Нутқ техникаси ва маданияти. Педагогик низолар. Педагогик жараёнида технологик лойиҳалаштириш.

2.4. Амалий хорижий тил.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 10 декабрдаги “Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисидаги” қарорининг моҳияти ва тарихий аҳамияти. Чет тилларда эркин сўзлаша оладиган мутахассисларни тайёрлаш тизимини тубдан такомиллаштириш. Жаҳон цивилизацияси ютуқлари ва дунё ахборот ресурсларидан фойдаланиш. Халқаро ҳамкорлик ва мулоқотларни ривожлантириш. Таълим тизимининг барча босқичларида чет тилларни узлуксиз ўрганишни ташкил қилиш. Чет тилини эгаллаш даражаларининг Европа системаси (CEFR) ва унинг асосий даражалари. Сўз бирикмалари атрофида мулоқот. Сўзлашув ва эшитиш қобилияти. Ишда, ўқишда, бўш вақтларда бўладиган суҳбат малакасини шакллантириш. Эркин касбий мулоқот. Чет тилида илмий мунозара. Туризмга оид мулоқот. Йирик, мураккаб матнлар ва уларни тушуна олиш кўникмаси. Фикрни раво ифодалаш. Чет тилида бўлган интернет матнларининг асосий ғоясини тушуниш. Таржима хусусиятлари. Оғзаки ва ёзма таржима.

III. Умуммутахассислик бўйича тайёргарлик модули

3.1. Намунавий уй-жой лойиҳаларида коммунал сервисни ташкил этиш

“Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили” Давлат дастури ва коммунал хўжалиги соҳасидаги асосий вазифалар. Қишлоқ жойлари ижтимоий инфратузилмасининг моҳияти ва унинг таркибий тузилиши. Намунавий лойиҳа асосида қурилган уй-жойларда коммунал хизматларни ташкил этиш. Қишлоқ жойларда намунавий турар жой биноларини ва ижтимоий инфратузилмани лойиҳалаш. Қишлоқ жойларда намунавий турар жой бинолари қурилиши ва улардан фойдаланишда коммунал хизматларни ташкил этиш.

3.2. Бино ва иншоотларнинг техник эксплуатацияси масалалари

Бино ва иншоотларнинг эксплуатациясини ташкил қилиш. Техник эксплуатациянинг таркиби ва масалалари. Биноларга хизмат кўрсатиш. Биноларнинг техник эксплуатацияси. Шикастланган эскириши ва уларни тасхиш этиш. Биноларнинг емирилиш ва шикастланишини аниқлаш. Биноларнинг жисмоний ва маънавий емирилиши. Бинонинг емирилишини аниқлаш омиллари. Бино конструкцияларининг жисмоний емирилишини аниқлаш усуллари. Биноларнинг жисмоний емирилиш даражасини аниқлаш. Қурилиш конструкцияларининг техник эксплуатацияси.

3.3. Коммунал хўжалиги соҳасидаги инновациялар

Мамлакатни модернизациялаш ва иқтисодиётни диверсификациялаш шароитида инновациянинг асосий тушунчалари, мақсадлари ва вазифалари. Инновациянинг асосий тушунчалари. Инновацион менежментнинг тарихи ва ривожланиш тенденциялари. Янгилик (янгиликларни жорий этиш) ҳақида

тушунча. Бозор иқтисодиёти шароитида илмий–техникавий ривожланишнинг аҳамияти. Янги турдаги ташкилотлардаги интеграциялашиш ва ҳар томонлама ривожланиш жараёнлари. Ўзбекистонда инновацияларни давлат томонидан тартибга солинишининг хусусиятлари. Инновациялар ва инвестицияларнинг уй-жой коммунал хўжалиги фаолияти самарадорлигига таъсири таҳлили. Уй-жой коммунал хўжалигида ресурс тежамкорлиги ва энергия тежамкор инновацион лойиҳалар. Инновацион лойиҳалаштиришнинг асослари. Инновацион лойиҳаларнинг экспертизаси. Инвестицион ва инновацион лойиҳалар самарадорлигининг қиёсий – таҳлилий кўрсаткичлари. “Яшил қурилиш (Green construction)” ва “Яшил бино (Green building) тажрибаси. Қурилишда ресурс тежамкорлиги. Уй-жой қурилишининг намунавий лойиҳалари. Ривожланган давлатлар инновацион фаолият тажрибаси.

АҚШнинг жаҳон қурилиш индустрияси ривождаги етакчи ўрни ва тажрибаси, буларни белгиловчи асосий кўрсаткичлар. Япония қурилиш тажрибаси: инновацион лойиҳалари, денгиз маҳсулотларидан ташқари табиий бойлик қашшоқлиги. Японча ишлаб чиқаришнинг бошқарилиши хусусиятлари. Япония сифат назорати тажрибаси. Уй-жой коммунал хўжалигида ташкилотларида инновацион фаолиятни ташкил этиш. Қурилиш корхоналаридаги ИТИни бошқариш. Инновацион давр бошқичлари бўйича ИТИ харажатларининг тузилиши. Янгиликларнинг сифат кўрсаткичлари. Янгиликларни яратиш ва татбиқ этишни бошқариш. Инновацион менежердан талаб этиладиган сифатлар.

IV. Мутахассислик бўйича тайёргарлик модули

4.1. Уй-жой фондларини таъмирлашда биноларнинг энергия самарадорлигини ошириш масалалари

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида энергия самарали бинолар қурилиши. Ўрта Осиё ҳудудининг иқлимий хусусиятлари ва уларнинг хоналарни микроклимини шаклланишига таъсири. Фуқаро биноларининг энергия самарадорлиги. Биноларнинг тўсиқ конструкциялари ва уларнинг иссиқлик изоляцияси. Замонавий иссиқликни изоляцияловчи материаллар. Биноларнинг ташқи тўсиқ конструкцияларини иссиқликдан ҳимоялаш. Биноларнинг энергетик паспорти.

4.2. Уй-жой ва коммунал хўжалигининг долзарб муаммолари

Ўзбекистон Республикаси шаҳарлари, тархлаш ва қуриш хусусиятлари. Шаҳар ва уй-жой коммунал хўжалиги. Уй-жой жамғармаси ва яшаш ижтимоий нормалари. Уй-жой коммунал хўжалигида бозор иқтисодиётига доир ўтказилган ислохотлар.

V. Танлов фанлари модули

Коммунал хўжалиги (Сервис, Шаҳар қурилиши ва хўжалиги, Мухандислик коммуникациялари) йўналиши бўйича тингловчиларнинг эҳтиёжидан келиб чиқиб танлов фанлар модулининг таркибий қисми ва мазмуни белгиланади.

Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Коммунал хўжалиги (Сервис, Шаҳар қурилиши ва хўжалиги, Мухандислик коммуникациялари) йўналиши ўқув режасига мувофиқ амалий машғулотлар олий таълим тизимида ўқув жараёни ва ўқув-услубий фаолиятни моделлаштириш ҳамда олий таълим педагогикаси ва психологияси, электрон педагогика асослари, таълим технологиялари ва педагогик маҳорат, амалий хорижий тил, замонавий қурилиш материаллари, лойиҳалашда компьютер дастурларидан фойдаланиш, архитектура соҳасидаги инновациялар, биноларнинг энергия самарадорлигини ошириш масалалари ўқув модуллари ҳамда мазкур йўналишдаги долзарб муаммолар мавзулари доирасида олиб борилади. Амалий машғулотлар замонавий дидактик таъминот ва лаборатория жиҳозларига эга бўлган аудиторияларда ҳамда Интернет тармоғига уланган компьютер синфларида, етакчи лойиҳа ва қурилиш ташкилотларининг базаларида ташкил этилади.

Мустақил ишни ташкил этишнинг шакли ва мазмуни

Тингловчи мустақил ишни муайян модуллар хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда қуйидаги шакллардан фойдаланиб бажаради:

- Реферат (модулга ажратилган соатлар ҳажмидан келиб чиқиб белгиланади).
- Такдимот (танланган мавзу асосида такдимот тайёрланади).
- Мутахассислик фани бўйича ўқув-дидактик материаллар тайёрлаш.
- Мутахассислик фани бўйича машғулотлар ишланмаларини лойиҳалаш.
- Даражали тестлар банкани яратиш.
- Кейслар банкани яратиш.
- Ижодий топшириқлар ишлаб чиқиш.

Мустақил иш мазмуни танланган мавзуга мос бўлиб уни бажаришда қуйидагиларга эътибор берилади:

Таркиби:

- титул варағи;
- кириш;
- асосий қисм;
- хулоса;
- фойдаланган адабиётлар рўйхати;
- илова (интернет тармоғидан олинган маълумотлар, амалий материаллар нусхалари, дарс ишланмаси ва б.).

Мазмуни:

- тавсия қилинган адабиётларни мутоала қилиш;
- мутахассислик фанларида инновациялардан фойдаланиш;
- мультимедия дарсликларини яратиш мезонлари;
- талаба билан индивидуал ишлашда педагогик маҳорат;
- касбий педагогика муаммолари;
- интернетда мавзуга оид маълумотларни излаш ва мутоала қилиш;
- малака ошириш курси давомида мустақил дарс олиб бориш;

- дарсинг маърузаси, тарқатма материаллари, технологик харитасини тайёрлаш;
- касбий педагогиканинг услубий таъминоти муаммолари;
- педагогик фаолиятда анъанавийлик ва инновациялар;
- ўзбек педагогик услубиёти ва унинг модернизацияси.

Мустақил иш мазмуни ва шакли йўналиш таркибидаги модуллар хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда кенгайтирилиши ва ўзгартирилиши мумкин.

Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг мавзулари:

1. Инновацион педагогик фаолият назарий асослари.
2. Компьютер тармоқлари
3. Таълимни ташкил этиш турлари ва шакллари.
4. Ахборот – коммуникация технологиялари воситалари ва уларни таълим жараёнида қўллаш имкониятлари.
5. Дарс-таълимни ташкил этишнинг асосий шакли сифатида
6. Электрон ўқув-методик материаллар мажмуаси, унинг тузилмаси ва таркиби.
7. Капитал қурилишда инновациянинг асосий тушунчалари, мақсадлари ва вазифалари.
8. Қурилишда инновацион менежментнинг усуллари ва вазифалари.
9. Қурилишда ИТТИР ни ташкил қилиш ва лойиҳалаштириш.
10. Қурилиш корхоналарида янгиликларни ишлаб чиқиш, татбиқ этиш ва яратишни бошқариш.
11. Энергия сақловчи биноларни лойиҳалаш соҳасида ривожланган мамлакатлар тажрибаси.
12. Микроклим параметрларини мажмуали психофизиологик баҳолаш. Қулай ҳарорат-намлик зоналари.
13. Энергия сақловчи ҳажмий-тархий ечимлар соҳасида тарихий миллий мерослар.
14. Инверсион томларнинг конструкциялари.
15. Замонавий самарали иссиқликни изоляцияловчи материаллар (классификацияси, асосий хоссалари ва характеристикалари).
16. Шаҳар хўжалигида жамоа транспорти муаммолари.
17. Уй олди худудларини ободонлаштириш.
18. Мехмохона хўжалиги масалалари
19. Уй-жой коммунал хўжалигининг ижтимоий-иқтисодий аҳамияти.

Дастурнинг информатсион-методик таъминоти

Модулларни ўқитиш жараёнида таълимнинг замонавий методлари, педагогик ва ахборот технологияларини қўлланилиши назарда тутилган:

- модулларнинг барча маърузалари бўйича замонавий компьютер технологиялари ёрдамида мультимедияли тақдимот тайёрлаш;
- амалий машғулотларда педагогик ва ахборот-коммуникация

технологияларидан кенг фойдаланиш;

- тингловчиларнинг илғор тажрибаларини ўрганиш ва оммалаштириш назарда тутилган.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 1998.
2. И.А.Каримов. Ўзбекистон миллий истиқлол, истеъдод, сиёсат, мафкура, 1-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1996.
3. И.А.Каримов. Биздан обод ва озод ватан қолсин, 2-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1996.
4. И.А.Каримов. Ватан саждагоҳ каби муқаддасдир, 3-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1996.
5. И.А.Каримов. Бунёдкорлик йўлида, 4-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1996.
6. И.А.Каримов. Янгича фикрлаш ва ишлаш–давр талаби, 5-жилд.– Т.: Ўзбекистон, 1997.
7. И.А.Каримов. Хавфсизлик ва барқарор таракқиёт йўлидан. 6-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1998.
8. И.А.Каримов. Биз келажагимизни ўз қўлимиз билан кураимиз, 7-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1999.
9. И.А.Каримов. Оллоҳ қалбимизда, юрагимизда. – Т.: Ўзбекистон, 1996.
10. И.А.Каримов. Озод ва обод Ватан эркин ва фаровон ҳаёт пировард мақсадимиз, 8-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 2000.
11. И.А.Каримов. Ватан равнақи учун ҳар биримиз маъсулмиз, 9-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 2001.
12. И.А.Каримов. Миллий истиқлол мафкура – халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир. – Т.: Ўзбекистон, 2000.
13. И.А.Каримов. Истиқлол ва маънавият. – Т.: Ўзбекистон, 1994.
14. И.А.Каримов. Тарихий хотирасиз келажаги йўқ. – Т.: Шарқ, 1998.
15. И.А.Каримов. Юксак маънавият – енгилмас куч. Т.: «Маънавият». –Т.: 2008.-176 б.
16. И.А. Каримов ”Жаҳон молиявий-иқтисодийинқирози, Ўзбекистон шароитида унибартараф этишнинг йўллари ва чоралари”. -Тошкент.: "Ўзбекистон" НМИУ, 2009.
17. И.А.Каримов. Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида. Т.: “Ўзбекистон”. –Т.: 2011.-440 б.
18. «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг қонуни, «Халқ сўзи», 1998 й., 15 май 2- бет.
19. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар.- Т.:Ўзбекистон, 2000.
20. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16-февралдаги “Педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва уларни малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги 25-сонли Қарори.
21. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 20 майдаги “Олий таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва юқори

малакали мутахассислар тайёрлаш сифатини тубдан яхшилиш чора-тадбирлари тўғрисидаги” ПҚ-1533-сон қарори.

22. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 26 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 278-сонли қарори

23. Арипов М. Интернет ва электрон почта асослари.- Т.; 2000 й. 218 б.

24. Азизходжаева Н.Н. «Педагогик технология ва педагогик маҳорат» Чўлпон: 2005й. 213 б.

25. Белкин А.С., Жаворонкова В.Д., Зимина И.С. Конфликтология: Наука о гармонии. – Екатеринбург, 1995. 312 с.

26. Воронин Г.Л. Конфликты в школе.// Социологические исследования, 1994. - № 3

27. Гимпель Н.Л. Условия продуктивного разрешения педагогического конфликта // Психология обучения. – 2002, №7. С. 12-16.

28. Гордон Драйден, Джанет Вос. Революция в обучении. – перевод с англ. – М.: Парвинэ, 2003 – 670 с.

29. Гусева А.И. Работа в локальных сетях. - М.: 1996. 218 с.

30. Гуломов С.С., А.Х.Абдуллаев. «Виртуальные стенды для имитации функций учебных мастерских и лабораторных установок». МВССО. Т.,2002. 98 с.

31. Давлетшин М.Г., Тўйчиева С.М. Умумий психология. - Т.: ТДПУ, 2002й. 218 б.

32. Сатторов. А. «Информатика ва ахборот технологиялари». - Академик лицей ва касб – ҳунар коллежлар учун дарслик. – Т.: Ўзбекистон, 2002 й. 325 б.

33. М.Х.Лутфуллаев., М.А.Файзиев. «Интернет асослари», СамДУ нашриёти. 2001 й. 198 б.

34. Б.Ғ.Қодиров. У.Бегимкулов, А.А.Абдуқодиров. «Ахборот технологиялари». Электрон дарслик. 2002 й. 213 б.

35. Ғозиев Э. Психология методологияси. - Т.: Университет, 2002 й. 198 б.

36. Ғозиев Э. Умумий психология. 1, 2-китоб. - Т.: Университет, 2002 й. 212 б.

37. Ғозиев Э., Мамедов К. Касб психологияси. - Т., 2003 й. 183 б.

38. Педагогика назарияси ва тарихи // М.Х. Тўхтаўжаева таҳрири остида. – Т.: Молия-иқтисод, 2008й. 208 б.

39. Подласый И. Педагогика. Новый курс: учебник для студ. педаг. вузов. – в 2-х кн. – М. : ВЛАДОС, 1999. – 567 с.

40. Раҳмонкулова С.И. IBM PC шахсий компьютерида ишлаш.- Т., 1998 й 224 б.

41. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. - СПб.: Питер, 2007 г. 318 с.

42. Рыбакова М.М. Конфликт и взаимодействие в педагогическом процессе. – М., 1991(1992). – 128 с.

43. Рыжков В.Н. Дидактика. – Москва, ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 318 с.

44. Сайидахмедов Н.С. Янги педагогик технологиялар. – Т.: Молия, 2003. – 172 б.

45. Саттаров И., Б.Ф.Қодиров, У.Ш.Бегимкулов. «Компютерда лаборатория ишлари». Т. ТДПУ нашриёти. 2002 й. 143 б.
46. Толипов Ў., Усмонбоева М. Педагогик технологияларнинг тадбикий асослари – Т.: 2006 й. 163 б.
47. Усмонова Э.З. Ўқувчиларда мустақил тафаккурни қандай шакллантириш мумкин? - Т.: ТДПУ, 2000 й. 122 б.
48. Холмуродов Р.И., М.Х., Лутфуллаев. «Замонавий ахборот технологиялари асосида ўқитиш», Т.,ЎзРФА «Фан», 2003 й. 176 б.
49. Чернышев А.С. Практикум по решению конфликтных педагогических ситуаций. – М., 1998 г. 221 с.
50. Югай А.Х. Лабораторно-практические занятия по психологии - Т.: ТДПУ, 2008 г. 92 с.
51. Юлдашев У.Ю. Боқиев Р.Р. Зокирова Ф.М. Информатика - Т., 2002 й. 163 б.
52. Под ред. А.К. Казанцева, Д.А. Рубвальтера. “Государственно – частное партнерство в научно инновационной сфере” /– М.: ИНФРА – М, 2009, - 300 с.
53. Мухамедьяров А.М. “Инновационный менеджмент” – М.: Инфра – М, 2008, - 212 с.
54. Собирова З.З. “Инновацион менеджмент” ўқув - услубий мажмуа. –Т.: ТДИУ. 2010, - 198 б.
55. Косимова С.Т., Шоджалилов Ш. Биноларни техник эксплуатациясига хос хусусиялари. Ўқув қўлланма.2-қисм.Тошкент, 2005 й.
56. ШНК 2.08.01-05 “Жилые здания” Т.: Госкомархитектстрой, Т.,2005 й.
57. КМК 2.08.02 -96 “Общественные здания и сооружения” Т.: Госкомархитектстрой, Т.,1996 г.
58. Мирахмедов М.М. Техническое обслуживание зданий. Т,: Укитувчи 1990 г.
59. И.И.Ушаков, Б.А.Бондарев, Основы диагностики строительных конструкций,учебное пособие,Ростов-на –Дону Феникс,2008 г.
60. Добромыслов А.Н. Диагностика поврежденных зданий и инженерных сооружений. Москва, 2006 г.
61. Комков В.А.Техническая эксплуатация зданий и сооружений. РИОР,2007 г.
62. Мирахмедов М.М., Косимова С.Т., Шоджалилов Ш. Turar-joy va jamoat binolarini tekshirish va ularning tehnik ekspluatatsiyasi.Ўқув қўлланма Т.2009 й.

Интернет маълумотлари:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Матбуот маркази сайти: www.press-service.uz
2. Ўзбекистон Республикаси Давлат Ҳокимияти портали: www.gov.uz
3. Ахборот-коммуникатсия технологиялари изохли lug'ati, 2004, UNDP DDI: Programme www.lugat.uz, www.glossaiy.uz
4. Ўзбек интернет ресурсларининг каталоги: www.uz
5. Infocom.uz электрон журнали: www.infocom.uz

6. <http://www.bank.uz/uz/publisIVdoc/>
7. www.press-uz.info
8. <http://www.uforum.uz/>
9. Axborot resurs markazi <http://www.assc.uz/>
10. <http://www.xabar.uz>
11. www.ziyonet.uz
12. www.edu.uz
13. www.pedagog.uz
14. www.tdpu.uz
15. www.U-STORY
16. www.lex.uz
17. www.stroygramota.ru